

Ami különben a bükk villámmentességét illeti, erre már Dr. *Jonescu* fent idézett s a Természettudományi Közlöny 1896. évf. 486. lapján kivonatossan ismertetett czikke utal annak közlésével, hogy elektromos szikráknak különböző fanemü, de egyenlő nagyságu páczikákon való átesapatása útján olyan sorozatot kapott, melynek legutolsó tagját, mint legrosszabb vezetőt, a bükk képezi.

Tényleg eddig sem 15 évi külső szolgálatom ideje alatt nem láttam villámsujtotta bükköt, sem ilyenről sehol semmit sem olvastam.

A villámsujtotta fák statisztikáját kétségkívül igen érdekes volna hazánkban megállapítani, a mi pedig a m. kir. állami erdőhivatalok és erdőgondnokságok felállítása után már csakugyan egészen könnyen mehetne, azt is figyelembe véve, hogy immármeg van nekünk is a kísérleti állomásunk, mely a statisztikai adatok gyűjtésére az ösztönzést, valamint az utmutatást megadhatná s a gyűjtött adatokat a tudományosság és a gyakorlati felhasználás számára feldolgozhatná s közzétehetné.

(Közli: *Gabnay F.*)

Különfélék.

Különleges erdőrongálások. Azt hiszem, nem tévedek tapasztalásból merített meggyőződésemben, hogy minden vidéknek megvan a maga különleges erdőkára, mely az egyes vidékek népének szokásai, életmódja, háziipara és műveltségi foka szerint változik. Eltekintve attól az erdőrongálástól, melylyel — sajnos — általában minden fenyves és bükkös erdőben találkozunk, s melyet rendszeren «zsindey-kóistolásnak» szoktunk nevezni és melylyel rendszerint a törzseknek műfára lagalkalmasabb részét teszik többé-kevésbé tönkre: ez alkalommal különösen olyan erdőrongálásokról kívánok röviden szólni, melyek egyes vidékekre nézve jellemzők.

Az orsovai erdőhivatal kerületében lévő ohaba-bisztrai

erdőgondnokság magas hegységi erdeiben erdőrendezősségi külső munkálataim alkalmával, különösen azokban az erdőrészekben, melyek az ottani nagykiterjedésű havasi legelők alatt terülnek el, lépten-nyomon megfigyelhettem, hogy a törzsek havas felőli alsó részükön igen sok esetben korhadni kezdenek és pedig már a fiatal korban. Kutatván eme jelenség okát, több alkalommal észrevettem, hogy a havason lévő pásztoroknak egyik rendes és kedvencz mulatságát képezi a nagy köveknek legurítása a meredek lejtőkön. Sőt érthető megbotránkozással gyakran tapasztaltam ezt a rossz és gyerekes szokást művelt turisták részéről is! Természetes, hogy a roppant gyorsasággal és erővel legördülő kövek utjokban számos fához ütődnek, míg valamely vastag törzsnél, vagy a völgy alján meg nem akadnak. A fáknak ilyenén megsebzése azután utat nyit az időelőtti korhadásnak, s így a pásztorok és turisták veszedelmes mulatozása jelentékeny kárt okoz. Ugyancsak gyakori eset a jelzett vidéken a lucz törzsek bevagdálása és illetve megfurása gyantanyerés céljából. Ez azonban — azt hiszem — általános rongálás a luczosokban.

Jelenlegi szolgálatomban, az otocsácsi erdőhivatal kerületéhez tartozó szt.-roki erdőgondnokságban, szintén megfigyeltem néhány különleges károsítást, melyet érdemesnek tartok t. szaktársaimmal szokatlan érdekességénél fogva megismertetni. Sajnos, hogy ezeket a rongálásokat vajmi nehéz megszüntetni, mivel ugyyszólván összeforrtak az itteni nép természetével és szokásaival.

Igy például gyakran láthatni az itteni bükkösökben fiatal, 20—25 *cm.*-es törzseket, melyekről a kéreg mintegy 0.5—1.0 *m.* hosszban köröskörül le van hántva. A nép ezeknek külön nevet is adott: «bjeljeviná»-nak nevez-

vén őket (fehér fa, fehérló fa). Érdekes ennek a rongálásnak, mely természetesen a fáknak elszáradását, elpusztulását vonja maga után, az eredete. Ismeretes dolog, hogy az itteni mészkő-hegységekben, az anyakőzet üregessége következtében, kevés a forrás. Egészen nagy erdőrészek találhatók, melyekben egy csöp viz sincsen. A pásztorok azután, főleg az erősebb nedvkeringés megindulásakor, a fennebb említett módon lehántják a fiatal bükktrözséket, a kiszivárgó fanedvet kenyérrel felitatják s az így meg nedvesített kenyeret szomjuk csökkentése céljából nagy élvezettel eszegetik. Állítólag ez a szokatlan csemege nagyon jóízű. De régi dolog, hogy «egy» baj sohasem jár egyedül! Ez esetben is így vagyunk. Az itteni szálaló üzemmód szorosabb szabályai szerint, a szolgalmányosok részére kiadandó trözsék kijelölésénél csakis 45 *cm.*-nél erősebb mellmagassági átmérővel biró bükkök jöhetnek figyelembe, míg az ezen méreten aluli trözsék kijelölése szigoruan tiltva van. Mivel azonban a nép inkább a vékonyabb méretű, kényelmesebben kidolgozható és kiszállítható fát szereti és kívánja, mert egyrészt a vastagabb trözsék feldolgozásának munkájára roppant ügyetlen és illetve lusta, másrészt meg sok helyen — be kell ismer-nem — alig tudja a kijelölt vastag trözséket a sziklás utakon kifuvározni: az egyes erdőgondnokok, hogy a népen némileg segítsenek s itt-ott vékonyabb épületi fához is juttassák azt, rendszerint kijelölték a fennebb említett «bjeljeviná»-kat is, melyek előbb-utóbb kivesztek volna. Amint a nép ezt a rendes szokássá váló eljárást észre-vette, furfangos eszével úgy segített magán, hogy a kö-vetkező vágásokban vagy azok közelében már kora tavasz-szal számos vékonyabb trözsét megfosztott kérgétől s aztán a kijelölés alkalmával ártatlan arczczal hívta fel az

erdész figyelmét a lehántott törzsekre, kérvén, hogy jelölje ki ezeket a már ugyis veszni induló példányokat is! A mult őszi kijelölésnél megdöbbenve vettem észre, hogy a vágásban mily számos ilyen lehántott, gyönyörű növésű, vékonyabb törzs van, s mivel enneka károsításnak tulajdonképpen indító oka már előbb tudomásomra jutott, úgy igyekeztem utját vágni a további rongálásnak, hogy egyetlen egy ilyen törzset sem jelöltem ki, s általános bámulatra kijelenttem, hogy a jövőben sem fogok «bjeljevinát» kijelölni, szigoruan ragaszkodván az előirt méretekhez. Kiváncsi vagyok, lesz-e ennek a kísérletemnek foganatja; mert tennem kell valamit okvetetlenül, hogy az e fajta rongálás évről-évre nagyobb mérveket ne öltson.

Megrögzött szokása az itteni népnek a következő károsítás is. A pásztorok behajtván a marhát vagy a nyáját az erdőbe, kényelem szempontjából, hogy az elszéledő marha után ne kelljen sokat járniok, egy bizonyos területen az összes fiatalost ledöntik, s míg a marha az így földre kerülő lombozatot feleszi, a pásztorok nyugodtan heverésznek. Különösen nagymérvű ez a károsítás késő őszszel vagy télen, de gyakori a nyár forró hónapjaiban is, a mikor a marhát a sűrű árnyékos fiatalosokba terelik, a hol az erős zárlat következtében kevés a fü, vagy pedig teljesen hiányzik. De egyáltalában az itteni nép nagy előszeretettel ad lombtakarmányt a marhának, s ennek télire való gyűjtésével is igen nagy károkat okoz a bükk, kőris, juhar és cser fiatalosokban.

Kiirthatatlan természetévé vált továbbá az itteni népnek az erdei alom gyűjtése. Volt alkalmam közelebről megismerni az erdős vidékeken lakó rutén, oláh, a magyarországi szerb, a letelepített magyar és cseh, illetve sváb népet, de soha egyiknél sem tapasztaltam az alomgyűjtés-

nek oly nagy mérvét, mint a likai granicsárnál. Ez a kalászos növények szalmáját feleteti a marhával, s alomnak, lehet mondani, kizárólag az erdei almot s a szárított páfránylevelet használja. De nemcsak az istálókban teregeti ezt szét, hanem ősszel vastagon beborítja ezekkel az egész udvart és tavaszig letaposván ezt a réteget, szántás idején kihordja földjére, mint trágyát. Könnyű levonni a következtetést és a káros eredményt ebből a veszélyes szokásból, főleg az itteni sekély, többnyire nagyon laza és könnyen karsztosodó talajt illetőleg.

A tülevelüeknél gyakrabban előforduló különleges rongálások leírására térve át, elsősorban meg kell említenem az ugynevezett «legény-próbát.» Ez ismét egyik kedvencz időtöltése és mulatsága az itteni pásztorgyerekeknek, a minek temérdek, és sajnos, többnyire a legszebb, jegenyefenyő törzsecske esik áldozatul. Pedig gondnokságomban helyenkint oly gyönyörű jegenyefenyő csemetés hódított tért magavetés útján a bükkösök alatt, hogy az utóbbiak kiszálalása után feltétlenül átvehetné az uralmat nagyobb területeken is, ha a kellő kiméletben és gondozásban részesülhetne. A «legény-próba» játék lefolyása ez. Két vagy több pásztorgyerek összeáll, s mindenik krajczárt, kenyér, vagy turódarabot, végszükségben pedig egy-egy érczombot tesz egy sapkába, a «kasszába»; aztán a nemes társaság minden tagja egy-egy — lehetőleg egyenlő vastag — fiatal jegenyefenyő törzsecske mellé áll, s a «vezér» vezényszavára a kéznél lévő fejszével egyszerre hozzáujt mindenik a maga kiszemelt áldozatához úgy 1.0—1.5 m. magasságban. A nyertes, a «legény» aztán az a boldog, a ki legpontosabban nyakazza le a maga fenyőjét. Feltétlen becsü az a vágás, mely után semmi foszlány sem csüng le a kéregből. A «legény»

besepervén a dicsőn kiérdemelt «kasszát», a lélekemelő játék tovább folyik hasonló szabályok mellett! Így azután lépten-nyomon láthatni elbokrosodott koronájú fenyőket, melyek ilyenformán mindenkorra elveszítették értékességüket, használhatóságukat.

Ezzel a kegyetlen és nagyon alacsony foku műveltségrevalló károsítással kapcsolatban meg kell említenem az ezen a vidéken nagyban divó karácsonyfa-kereskedést. Különösen Dalmácia felé nagy e tekintetben a csempészet; gondnokságomnak az országhatár mentén elterülő magas fekvésű, s a mi oldalunkról, főleg magas hóesés idején, nehezen vagy egyáltalában meg nem közelíthető részeiből. Ezeknek a lopásoknak megszüntetése a 4—6 ezer holdas kerületek s a nagyon kedvezőtlen terepviszonyok mellett ugyszólván lehetetlen, mert a dalmata 0·5—1·0 km.-nyi utat megtevén, már bent van az erdőben, míg az innenső oldalon lakó erdőőrnek, különösen nagy hóban, 3—5 órát kell inkább kusznia, mint mennie, hogy a veszélyeztetett helyekre érjen. Az előjelekből ítélve én azt hiszem, hogy a szépséges Velebitet sohasem fogja senki fenyőkoszoruzottnak látni; pedig-pedig mily könnyű volna ezt elérni! . . .

Végül megemlítem még a jegenyefenyő nagymérvű rongálását kisméretű donga nyérése céljából. Az itteni nép ugyanis legtöbb esetben messziről kénytelen a vizet a házhoz hordani s e célra az egész vidéken és Dalmáciában is, sajátságos alakú, egyik végük felé keskenyedő, kerülekes keresztmetszetekkel bíró, könnyű vízhordó edények vannak használatban, melyek teljesen zártak, s csak egy kis nyíláson át tölthetők meg vízzel. Ezeket a néprendesen a hátán hordja, vagy pedig kettesével lovakkal viteti. Az efféle edények háziipari cikket képeznek, azonban sajnos, hogy ennek a háziiparnak sok fiatal jegenyefenyő

ésik áldozatul. Az illető mester felkeresi a legszebb fiatalosokat s a 10—12 cm.-es törzsecskéket alul, már ágtalan részükön egy csapással félig bevágja, aztán a második vágást 30—40 cm.-rel feljebb teszi s az így a törzs közepéig érő két vágással határolt részt lehasítja. Megtöltvén tarisznyáját ilyen lehasított darabokkal, otthon az «anyagot» vékony dongákká dolgozza fél, s készíti belőlük az említett vízfordó s más egyéb edényeket, míg az erdőben számtalan tönkretett törzs nyomorog tovább, míg a korhadás és a bőra, meg a hónyomás meg nem könnyörül rajtuk. (Közli: *Kacsanovszky J.*)

Az egerek pusztításáról szérummal. Az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §. és az 1894. évi XII. t.-cz. értelmében fásítandó kopár és vizmosásos területek számára, a beültetéshez szükséges alkalmas csemetek előállítása céljából a földmivelésügyi minister ur vármegyénknek (Nagykükküllő) öt járásában, egyenkint 3 kat. hold csemeteket tartat fenn.

Ez az áldásos intézkedés már eddig is szép eredményre vezetett az omlásra s mozgásra különben igen hajlandó, szakadásos területeken. Rövid két év alatt, a mióta a munkálatok kezdetüket vették, azok a madártávlatból elpusztult s bedőlt váraknak látszó, meredek és mély szakadások, melyeken nem egy legelésző, vagy legalább legelészni akaró szarvasmarhának marjult ki a lába, kezdenek már zöld mezt ölteni magukra.

A kezelésem alatt lévő nagysinki erdőgondnokságban is ilyen három holdas csemeteket szolgálja az említett közérdekü cél.

A kertbe 1898. év tavaszán 80 kg. ákác, 60 kg. glédics, 40 kg. erdeifenyő, 35 kg. feketefenyő, s 20 kg. luczfenyőmagot vettettem el.

Az eredmény ugyanez év őszén 400.000 drb ákác, 40.000 drb glédics, 550.000 drb erdeifenyő, 750.000 drb feketefenyő és 10.000 drb luczfenyő, összesen 1,750.000 drb csemete lett. A glédicset a késői nyár folyamán, midőn a csemeték már 20—30 cm. magas, szép sorokat alkottak, valami gyökérgomba, valószínűleg a *Pestalotia Hartigina* erősen megtizedelte; a lucz pedig, a mag selejtes lévén, igen gyengén kelt.

Mindazáltal ez az eredmény örömmel töltött el és szinte már láttam a csunya területeket és árkokat, melyeket majd e csemetékkel szépen befásítani fogunk.

Örömem azonban majdnem korai lett. Midőn t. i. késő ősszel az összes mezőgazdasági terményeket a földkről betakarították, az ott élelmet többé nem találó egérsereg, mint a hangyaraj, támadt rá a kertre. S bársem a tavaszi földforgatásoknál, sem a nyár folyamán, egyetlen egy egeret vagy egérlyukat az egész három holdas területen kapni nem lehetett, az említett beözönlés után alig egy héttel, egész aknák s alagutak szaggatták át az egész kertet. Különösen megtámadták az ákácot, a feketefenyőt. Az ember ezek között alig tehetett egy lépést, hogy lába alatt a talaj be nem szakadt volna. A csemeték gyökereit nemcsak a földszinén, mint ezt tenni rendszerént szokták, hanem a föld alatt is teljesen elrágták s felemésztették; úgy, hogy gyenge érintésre egész sorocskák kidőltek.

Mi lesz itt?! — gondoltam magamban — ha idejekorán nem segíthetünk!

A belügyministerium épp megelőzőleg adott ki egy utasítást a mezei egerek s poczkok kiirtásához szükséges mérgeknek az elsőfoku hatóság által való kiszolgáltatása ügyében; ezen az alapon sürgőssen kértem is arzenikumot.

Csakhogy ép oly sürgősen — az alispáni hivatalhoz utasítottak. Pedig mig onnan az engedély esetleg megjön, addigra vége az én csemetéimnek.

Eszembe jutott, hogy Hadnagy Imre állatorvostól halottam valami egérintő szerről, a mit a földmivelésügyi m. kir. ministerium felügyelete alatt álló «Laboratoires Pasteur-Chamberland. Budapest». intézetből lehet hozatni. Megrendeltünk tehát még aznap táviratilag tíz üveget.

Ezeket, mihelyt megérkeztek, nyomban ki is raktuk.

Miután azonban a községi öt holdas csemetekertet csak egy sövénykerítés választja el s az is telve volt egérrel, — egyuttal annak a számára is rendeltem 10 üveget s azok is kirakták a szert.

S ime, alig egy hétre reá, nem volt ott a bestiákból csak hirmondó sem. S bár ez a mult évi deczember hó 6.-án történt, a mai napig, az egész 8 holdon nem lehet látni egyetlen egeret sem!

Megjegyzem még, hogy a sikeren felbuzdulva, — nemcsak a gondnokságomban, a többi községeknél telepített mintegy 37 kat. holdnyi csemetekertek számára, — de az ültetett s bevetett vágások részére is, — melyekben az egerek szintén borzasztóan el voltak szaporodva s hol nemcsak az elvetett makkot, de a frissen ültetett tölgy-csemetéket is ezrivel ették, — az illető előljáróságokkal ily egérszérumot szintén hozattam. S az eredmény mai napig azoknál is meglepő.

Ezek után nem mulaszthatom el, hogy a kezelő erdő-tisztek pártfogásába ne ajánljam ezt a csodaszert.

Tudomásom szerint eddig Görögországban, — hol az egérvár országos csapássá nőtte ki magát — tettek igen eredményes kísérleteket; ujabban pedig Németországban.

Ez az egérintőszer (*virus contagieux*), mint említettem, a fenti czim alatt kapható.

Az intézet ezt a *virust* légmentesen elzárt üvegekben küldi szét. Egy üvegcsé ára 50 kr.; s kettő elegendő egy kat. holdra. Tehát bármely méretnél olcsóbb. A bacillusok, melyek az egerek között bizonyos járványos tifuszos betegséget okoznak, gelatinon vannak tényésztve s az üvegekbe ez a gelatin van behelyezve; látszanak is rajta a bacillusok finom penész alakjában.

Az alább elmondandókon kívül azért is eredményesebb ez a szer minden méretnél, mert ez nem mérge s mert nem kell minden egérnek a szájába juttatni, — mint a mérget, — hanem elegendő, ha az egereknek csak egy része kapja meg közvetlenül a betegséget, a mit azok azután a többiekre is átszarmaztatnak.

A szert a következőképpen kell használni:

Két-két üvegcsé tartalmára egy-egy liter vizet számitva, ezt egy-egy kávéskanálnyi konyhasó hozzáadása mellett fel kell forralni. A felforralt vizet *teljesen* le kell hűteni. Azután az üvegcséket kell kibontani (mivel oly erősen vannak bedugaszolva, hogy a kinyitás nagy bajjal jár, mi egyszerűen leütöttük a tetejüket), s be kell helyezni vagy 10 perczre a vízbe, hogy a gelatin felázzék. Azután $\frac{2}{3}$ részben vízzel megtöltve minden egyes üveget erősen fel kell rázni addig, míg a gelatin ki nem hull a vízbe. Minthogy a gelatin igen nehezen olvad, a vízbe hullott darabokat ujjal szét kell morzsolni. Ezután lehetőleg fehér kenyeret kell venni, mely nem darabolódik annyira, s 1 cm.² szeletekre szétvagdálva, ezeket a vízbe kell bedobni. A szeleteket egy perczig hagyjuk csak a vízben, azután kiszedjük s kosarakba helyezzük azokat.

Mivel a bacillust a tartós napsugarak, — ugyszintén a

4 R⁰ hideg is, — megölik, de meg azért is, mert az egerek estefelé a legfalánkabbak, legczélszerűbb a kenyérszeleteket késő délutáni órákban kitenni s pedig úgy, hogy lehetőleg minden lyukba, — de ez nem okvetlen szükséges, — egy szeletet bedugunk s a lyukat lábunkkal betapodjuk.

Egy liter vízben mintegy 1000 szeletet lehet beáztatni. A *virust* az üveg felbontása után nyomban fel kell használni; ugyszintén a kenyérszeleteket is azon a napon kell elhelyezni, a melyen azokat beáztattuk. Az eredmény teljes egészében azonban csak 6—10 nap múlva lesz észlelhető, midőn t. i. a betegség az összes egerekre elterjedt.

Sokat érő a *virus*-nak az a sajátága, hogy az egyesegyedül az egerekre ártalmas; bármiféle más állatra, — mint szarvasmarha, kutya, macska, nyul, majorság, galamb stb., — a virusnak semmi hatása sincsen. Ugyszintén bátran ehetik felnőtt ember vagy gyermek az áztatott kenyérből, a nélkül, hogy csak legkisebb rosszullétet is érezne. Az edények, melyekben a *virust* s kenyérszeleteket áztatták, egyszerű kimosás után tovább használhatók rendelkezéljaikra.

Talán érdekes lesz még felemlitenem, hogy a falu végén, a szántók és kertek mellett lakván, egész lakásom szintén annyira tele volt egérrel, hogy még a pianinómat sem tudtam megőrizni s éjjel alig voltunk képesek aludni a zajtól, amite bestiák okoztak. Az ujságok összes egérpusztító szereit s csapdáit meghozattam már, a nélkül, hogy csak némi eredményt értem volna is el. Midőn azonban decemberben a csemetekertben kísérletet tettem a szóbanlévő szerrel, egy marok kenyérszeletet, — de csak vagy 30—40 drbot — a házban is (pinczében, padláson, a szobák és konyha egérlyukaiba) szétszórta. Egy hétre egymásután jöttek ki a lyukakból a felszínre a

megbetegedett egerek, s többnyire már a lyuk mellett életelenül elterültek. S azóta a házban is csend van.

(Közli: *Craus G.*)

A bükk- és tölgyhasábfa sulya, Az «Erdészeti Lapok» mult évi október havi füzetének 1033. lapján a cserhasábfa sulyát $m.^3$ -enkint $568\cdot44\text{ kg.}$, a cserdorongfáét pedig $505\cdot03\text{ kg.}$ -nak jelentettem be. Azóta egy újabb cserhasábfa küldemény az előbbeni szám helyességét teljesen beigazolta, mert csak a tizedes jegyekben tért el annak $m.^3$ -enkinti sulya. Ez a tény további adatok közlésére bátorít fel.

A diósgyőri m. kir. erdőgondnokság ugyanis 89 vaggon *tölgyhasábfát* küldött, melynek összes sulya $1.010,590\text{ kg.}$ volt; s mivel a fatömegből 1910 ürm^3 került ki, az ürm^3 -enkinti suly $528\cdot58\text{ kg.}$ -ra rugott. E helyt meg kell jegyezni, hogy a budapesti m. kir. kincstári faraktárban olyan tömören rakásolják a fát, a hogyan csak lehet, de a száradásból folyó apadásra csak 5 cm. számítunk, a mennyiben a rakások magassága $2\cdot10\text{ m.}$

A garamrévi és bródi m. kir. erdőgondnokságok pedig 178 vaggonnal *bükkhasábfát* küldtek. Ennek összes sulya $1.846,910\text{ kg.}$ volt; ebből a fatömegből 3441 ürm^3 került ki; $1.846,910 : 3441 = 536\cdot79\text{ kg.}$ esik tehát egy-egy ürm^3 -re.

A fernezelyi m. kir. erdőgondnokság ugyancsak bükkhasábfából 10 vaggonnal küldött, ezek összes nettó-sulya $105,000\text{ kg.}$ volt s mennyisége 205 ürm^3 -re rugott, miért is az ürm^3 -egység sulya $512\cdot19\text{ kg.}$ volt.

A láposbányai m. kir. erdőgondnokság szintén csak 10 próba-vaggonnal küldött, ugyancsak bükkhasábfából, de ennek összes sulya $105,795\text{ kg.}$ -ot nyomott, a mi nem is olyan lényeges különbség az előbbeni $105,000\text{ kg.}$ -mal szemben; csakhogy ebből a 10 kocsiból nem 205 , hanem

219 *ürm*³ került ki, úgy, hogy az *ürm*³-egység sulya csak 483·11 *kg.* lett, a mi azután már nagyobb eltérés, de a körülmények helyes mérlegelése által ezt könnyen meg lehet magyarázni. A fernezelyi fa ugyanis nagyobb hasábokból volt összeválogatva s a bélig érő egész hasítványokat képezvén: sokkal tömöttebben is volt rakható. Ellenben a láposbányai fa nem volt kiválogatva, hanem olyan félczikkeket képező, apró hasábokból állott, a melyeknek éppen szénítésre vagy a magyar államvasutaknak való átadásra elő voltak készítve. E két utóbbi adat közül tehát a fernezelyi (512·19 *kg.*) a helyesebb.

De a fernezelyi 512·19 *kg.* és a zsarnóczai (bródi és garamrévi) 536·79 *kg.* között ismét igen nagy a különbség. Megint a körülményeket kell figyelembe venni itt is. A zsarnóczai fa még egyenletesebb, nagyobb és szebb hasábokból áll, mint a fernezelyi, úgy, hogy annak rakásolását már falazásnak is lehet mondani. De ez mégsem magyarázza meg teljesen azt a nagy különbséget, valamint az sem fogadható el, hogy a nagybányai (fernezelyi) fa adata nem elég nagy átlagból van véve. Nem marad más hátra, mint vagy a termőhelyi, vagy a szállításkori időjárási különbségeket tekintetbe venni. Előbbeni nem számít olyan sokat, sőt azt hiszem, közel egyenlő is lesz. Ellenben a fernezelyi fa a legszárazabb, fagygyal váltakozó napos időben érkezett, a zsarnóczai meg akkor, a mikor a feladó helyeken hózivatarok voltak, úgy, hogy a ráfagyott hó itt Budapesten olvadt csak le róla s minden hasáb hólében meg volt fűrösztve; így aztán az általában 1—2 évi vágatu fa, olyan sulygyarapodásnak volt alávetve, hogy ez a nagy fáradtsággal gyűjtött ebbeli adatokat kétes értékűvé tette. Maradna hát a diósgyőri tölgyhasábfa és a fernezelyi bükkhasábfa két adata, mint sze-

rintem helyes és megbízható, mivel ezek kedvező körülmények között szereztettek be. (Közli: *Gabnay F.*)

Kedvezményes szállodai árak Budapesten átutazó erdőtisztek számára. A Budapest VII. kerületében, a Kerepesi-úton levő *Metropole-szálloda* tulajdonosa, Petánovics József, arról értesítette egyesületünk titkári hivatalát, hogy szállodájában a Budapesten átutazó erdőtiszteket ugyanolyan kedvezményben részesíti, mint a milyenek nyújtására magát a székes-fővárossal kötött szerződésében az átutazó katonatisztekre nézve kötelezte.

A kedvezmény mértéke a szálloda helyiségeiben ki-függesztett árszabásokban világosan fel van tüntetve, s hogy azt az illető erdőtisztek igénybe vehessék, elégséges, ha a vendégkönyvbe nevüket erdőtiszti minőségük megjelölésével jegyzik be.

Halálozások. *Balás* Emil m. kir. főerdész (Besztercebányán), az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja, *Cserei* Gyula m. kir. erdész (Orsován), az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja, *Frank* Lajos uradalmi főerdész (Miskén), az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja és *Fromm* Miklós okleveles erdész (Ráczkévén), az O. E. E. rendes tagja, meghaltak. — *Béke poraikra!*